

KİRAZ VE VİŞNEDE YAPRAK LEKESİ

Blumeriella jaapii (Rehm.) V. Arx.

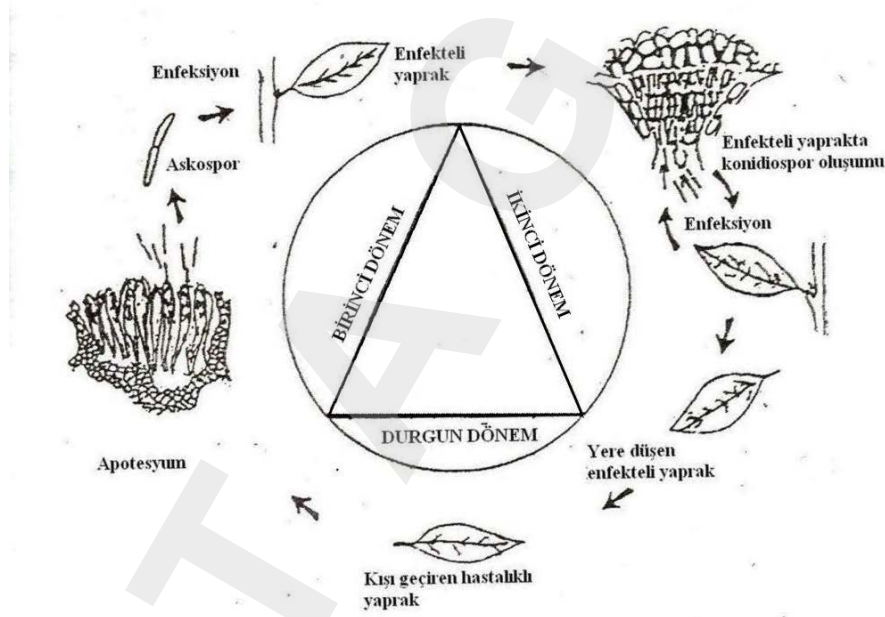
1. TANIMI VE YAŞAYIŞI

Fungusun eşeysiz formu, *Cylindrosporium padi* Karst olarak isimlendirilmiştir.

Fungus, kışı yere dökülen hastalıklı yapraklar üzerinde, apotesyum halinde geçirir. Askusları topuz biçiminde olup, içinde 8 adet askospor bulunur. Askosporları uzun, düz veya hafif kıvrık yapıda, bölmesiz veya 1-2 bölmeli ve renksizdir.

Apotesyumlar, mart ayından itibaren olgunlaşmaya başlar. Bu dönemde yıldız şeklinde yırtılırlar ve içlerinden askosporlar çıkar (Şekil 20). Bunların dışarı çıkması için uygun sıcaklık yanında, yaprakların ıslak olması da gerekir.

Askospor uçuşları, 16°C sıcaklıkta en yüksek seviyeye ulaşır. Askosporlar ilk yapraklara ve çiçek tablasına ulaşarak, primer enfeksiyonları meydana getirir ve çiçeklerin erken dökülmesine neden olur. Askosporlar yaprağın alt yüzeyindeki stomalardan girer ve yaprak dokusunda miselyum olarak gelişir.

Şekil 20. *Blumeriella jaapii*'nin yaşam çemberi.

Enfeksiyondan 1-2 hafta sonra, genellikle yaprağın alt yüzünde beyazımsı sarı renkli aservuluslar meydana gelir. İçlerinde de beyazımsı-sarı renkli, uzun, ince, silindirik ve yay şeklinde, bölmesiz veya 1 bölmeli, nadiren de 2 bölmeli konidiosporlar bulunur. Konidiosporlar en iyi 16°C sıcaklıkta gelişir. Yağmur, rüzgâr ve böceklerle sağlıklı yapraklara taşınır. Nemli periyotlarda, bol miktarda oluşan konidiosporlar sekonder enfeksiyonlara sebep olurlar. Konidiosporlar da askosporlar gibi yaprak enfeksiyonlarına neden olurlar (Şekil 20; 21a,b,c).

Şekil 21. Yaprak lekesinin kiraz yaprağı (a,b,c) ve meyve sapındaki belirtileri.

2. BELİRTİLERİ, EKONOMİK ÖNEMİ VE YAYILIŞI

Yaprak lekesi hastalığı, kirazlardan çok, vişne ağaçlarında zarar yapar. Bu hastalık, bazen Yaprak delen hastalığı zannedilerek gözden kaçırılabilir.

Hastalık belirtileri yaprakta, meyve ve meyve sapında görülür. Yaprığın üst yüzeyinde önceleri bordo renkte olan lekeler, sonraları kırmızımsı-kahverengine dönüşür (**Şekil 21a**). Konidiospor kümelerinin etrafa yayılması nedeniyle, sanki bu lekelerin alt yüzünde, kirli beyaz renkte bir kabuklu bit varmış gibi görünür (**Şekil 21b**). Çapları 1-3 mm kadar olan bu lekeler, gayri muntazam veya yuvarlaktır. Bunlar dağınık veya yaprağın sadece bir kısmında meydana gelebilirler. Lekeler birbiriyle birleşerek, daha büyük lekeler oluşturabilir ve o kısımdaki dokuyu öldürebilir. Hastalıklı kısımlar genellikle kıvrılır ve kahverengileşir (**Şekil 21c**).

Hastalık çok ciddi yaprak dökülmesine neden olur ve bu durum hastalığın karakteristik belirtisidir. Yaprak dökülmesi, haziran ortasında başlar, bazen ağaçlarda sadece meyveler kalır. Bu meyveler de iyi gelişemez ve olgunlaşamaz. Bunların kaliteleri düşük ve tatları da iyi değildir.

Ayrıca bu hastalığa yakalanan ağaçlarda odun dokusu oluşumu da iyi değildir. Hasta ağaçlar kış soğuklarından zarar görür, sürgün gelişimi ve çiçek üretimi azalır. Ayrıca birçok meyve gözü ölür ve dolayısıyla meyve tutumu azalır. Bu durumun 2-3 yıl devam etmesi halinde ağaç tamamen kuruyabilir. Meyve üzerinde, yuvarlak ve 0.5-2 mm çapında lekeler meydana getirir. Bu lekeler, meyve yüzeyinde veya meyve etine gömülüdür. Yeşil meyvelerdeki lekeler bordo, olgun meyvelerdeki ise kahverengi-siyah renklidir. Lekeler birbiriyle birleştiğinde meyvelerin şekilleri bozulur. Meyve sapındaki lekeler bazen çok küçük olduğu için görmek zor olabilir (**Şekil 21d**). Bu lekeler yaprak dökülmesiyle beraber zamansız meyve olgunlaşmasına ve kalitenin düşmesine neden olur.

Hastalık özellikle nem tutan fidanlıklarda çok yaygındır. Yaprakların erken dökülmesine neden olduğundan, fidanlıklarda çok ciddi zararlar ortaya çıkar.

Yurdumuzda genellikle nemli olan Karadeniz Bölgesinde yaygındır. Ancak Marmara ve Ege Bölgesinde de görülmektedir.

3. KONUKÇULARI

Kiraz, vişne ve mahlep ağaçlarıdır.

4. MÜCADELESİ

4.1. Kültürel Önlemler

- Bahçe kurulurken nem tutan yerler tercih edilmemelidir.
- Hastalık kireç, potasyum, fosfor ve humus yönünden fakir olan bahçelerde fazla görüldüğü için, buralarda uygun gübreleme yapılmalıdır.
- Hastalıklı yapraklar toplanarak yakılmalı veya gömülmelidir.

4.2. Kimyasal Mücadele

4.2.1. İlaçlama zamanı

1. ilaçlama: Taç yaprakların %80-90'nı döküldüğünde yapılmalıdır.

2. ve diğer ilaçlamalar: Kullanılan preparatların etki süreleri dikkate alınarak, enfeksiyon koşulları ortadan kalkıncaya kadar ilaçlamalara devam edilmelidir.

İlaçlamalar hasat dönemine kadar devam ederse, son ilaçlama ile hasat arası süreye uyulmalıdır. Hasattan sonra, yapraklarda fazla leke mevcut ise bir ilaçlama daha yapılmalıdır.

4.2.2. Kullanılacak bitki koruma ürünleri ve dozları

Bakanlık tarafından yayınlanan “Bitki Koruma Ürünleri” kitabında tavsiye edilen bitki koruma ürünleri ve dozları kullanılır.

4.2.3. Kullanılacak alet ve makineler

İlaçlamada, hidrolik bahçe pülverizatörü veya motorlu bahçe pülverizatörü kullanılır.

4.2.4. İlaçlama tekniği

İlaçlama, ağacın her tarafını kaplayacak şekilde yapılmalıdır.